

stoupení advokátem žádají, a sice bez rozdílu, zda-li jde o věci civilní, trestní neb správní, poskytovali nemajetným třídám právní radu i zastupování. Částečnou náhradu za svou činnost obdrželi by členové sekce ze zvláštního fondu, jež by komora utvořila z podpor veřejných korporací, a příkázáním zastupování cizinců, jichž poptávky by se vhodným způsobem rovněž u komory soustředily. Na obtíže překážející zrušení finančních prokuratur a přijetí většího počtu advokátů do služeb státních ukazuje *Krdl* (Not. č. 5.—7.).

§ 17. Čtvrtého vydání se dočkal komentář k německému tarifu advokátnímu, který spracovali *Joachim-Walter*.²⁵⁾ *Reichenstein* (J. Bl. č. 15.) upozorňuje na to, že dle § 19. advokát jest oprávněn ke srážce své pohledávky z hotovosti pro stranu přijaté jedině v případě, když žádaný obnos byl za likvidní uznán, kdežto spornost jeho výše mu ukládá povinnost, dotýcnou částku složit k soudu, aniž by měl právo volby mezi retencí a deponováním. — § 20. Od *Lesseho* (D. J. č. 5., 10.) popřenou přípustnost sloučení advokacie a patentního zastupitelství hájí *R. Alexander-Katz* v D. J. č. 7. a ve zvláštní brošurce,²⁶⁾ spor pro naše poměry bezpředmětný, poněvadž vzhledem k §u 43. pat. zák. advokát nemá důvodu domáhati se zápisu do listiny zástupců ve věcech patentních. — *L. Katz* (Pr. roz. III. č. 15., G. H. č. 39., 40.) shledává v §u 27. lit. d) dostatečný základ, aby příspěvky členů komory se schválením ministerstva spravedlnosti byly zvýšeny tou měrou, až by stačily ku hrazení premií pro ústav zaopatřovací. Tento by poskytoval důchody starobní a vdovské, avšak jen v případech potřeby, poněvadž by při všeobecném vyplácení takových rent premie dosáhla výše nesnesitelné.

(Dokončení.)

Dr. *Ludvík Popel*.

Ústavní a správní právo.

Zorn, Die deutsche Staatssprache. (Verwaltungsarchiv sv. 10., str. 1.—18., sv. 11. str. 189.—221., též ve zvl. otisku, 1902.)

Jazykové potíže, které se vyskytly v Německu, zvláště v Prusku tím, že bráněno bylo Polákům užívati svého jazyka mateřského ve škole, při shromážděních, ano při dopisování si, zavdaly spisovateli příčinu k úvaze, kterou sám označuje jakožto zcela objektivní, národním chauvinismem nezbarvenou. Zdali toto označení jest správné, zdá se nám býti dosti pochybné; na nás práce spíše činí dojem, že spisovatel si napřed vytkl thema probandum a pak teprve snažil se pracně shledávati důvody pro tvrzení své.

Vycházeje z názoru, že princip rovnoprávnosti jazykové, chtěl-li by býti proveden, pro stát representuje holé neštěstí a že by zvláště pro velmoc byl přímo katastrofálním, konstatuje spisovatel, že ani v Německé říši ani v Prusku není výslovného předpisu, jímž by jazyk německý za jazyk státní byl prohlášen. Thesi svou, že v oblastech, k německé říši náležejících, v státním životě, t. j. dle jeho názoru ve všech vztazích, které překročují prah soukromého obydlí, výhradně užívati jest jazyka německého, snaží se odůvod-

²⁵⁾ Die Gebührenordnung für Rechtsanwälte, Berlin 1902, H. W. Müller.

²⁶⁾ Rechtsanwaltschaft u. Patentanwaltschaft, Berlin 1902, Liebermann.

niti jakožto prý »samozřejmou« povahou věci, názvem říše Německé, nedostatečnou jazykovou kvalifikací úřednictva a konečně výminkami, které některými zákony (tak zejména občanským zákoníkem, zákonem o organizaci soudů) ve prospěch užívání neněmeckých jazyků byly připuštěny, z nichž dle zásady »exceptio firmat regulam in casibus non exceptis« souditi dlužno, že ve všech ostatních směrech neněmecké národnosti resp. jich jazykové pro stát vůbec neexistují.

Jedině důvod posléze uvedený může po našem soudě býti předmětem vážné vědecké diskuse, ačkoliv i co se jeho užívání týče, náležitá opatrnost zajisté jest na místě. Argument čerpaný z »povahy věci« dostavuje se obyčejně tam, kde vůbec žádných důvodů není a, co se týče názvu, tož jest — ani nehledíc k tomu, že tento důvod by se hodil toliko pro říši Německou, nikoliv pro království Pruské, jehož polské oblasti ostatně k starému buntu německému ani nenáležely — i méně soudnému čtenáři ihned jasno, že pojmu t. zv. politické národnosti pro řešení otázek jazykových vůbec užití nelze. Co nečtěně týče se důvodu, bezpočtukráte opakovaného, že prý úředníci Němečtí a Pruští nejsou povinni, znáti jiného jazyka než německého, tož zajisté netěžko jest dokázati, že tu jde o petitio principii, nehledíc ani k tomu, že při většině úřednictva zajisté žádá se i v Prusku úroveň vzdělání, převyšující školu národní a že na školách středních i tam jazykové vyučování na němčinu obmezeno není.

Však kdyby se i supposice spisovatelova uznala za správnou, neplynuly by z ní nikterak ony konsekvence, které se z ní odvozují. Že vyučování ve školách, aspoň pokud jde o náboženství, jest funkcí státní, musilo by teprv býti dokázáno, a pokud se týče dopravy dopisů s neněmeckými adresami, jest spisovatel na omylu, chce-li on tuto záhadu prostě rozřešiti dle šablony vyřízení podání k nějakému veřejnému úřadu učiněného. Nepřipustiti spolek neb shromáždění, když se má mluvit jazykem dohledacímu úřadu nesrozumitelným, bylo sice dokonce schváleno naším říšským soudem (nález ze dne 11. a 12. ledna 1894. *Hye-Hugelmann*, č. 651 a 653), avšak před vědeckou kritikou názor takový nemůže obstáti aspoň tam, kde zákon spolkový a shromáždovací ovládán jest principem ohlašovacím, jež dává státním orgánům toliko funkci negativní, zabraňovací, při čemž její musí býti starostí, kterak si zjedná prostředky, k věcnému vykonávání této funkce potřebné.

O vědecké prohloubení všech problémů, tuto jen stručně naznačených, se spisovatel ani nepokouší.

Pražák.

Alfr. Freih. v. Offermann, Das Verhältniss Ungarns zu »Österreich«. Vídeň a Lipsko (Braumüller), 1902. Str. 158.

Zvláštního pozoru zasluhuje objektivní, věcná úvaha známého spisovatele (srov. Sborník II, 229), která je sice trochu široce psána, a theoreticky přidržuje se vlastně náhledů Jellinkových, nicméně hledí také zvláště k historickému vývoji mocnářství, a zcela trefně vystihuje různý vývojový stupeň a charakter obou polovicí říše, nedostatečnou formu jejich svazku a povážlivé důsledky cdtud vyplývající. Budiž zde stručně podán obsah, při čemž toliko ve příčině historického vývoje připojíme některé poznámky.

Dle *O.* mocnářství habsburské vzniklo jako unio personalis jure aequali (poměry zemí k sobě pak byly ještě neurčité). Napotom vyvíjel se jistý svazek říšský, a to ne toliko vědomou činností dynastie, nýbrž také následkem společných zájmů. Avšak za středověkého »dvojstátu«, kdy kníže a stavové stáli namnoze v poměrech smluvních, nikterak nebylo lze zevně dospěti k ideí státní jednoty. Tuto jednotu resp. suverennitu mohl uskutečniti teprv absolutism, kdy také jednotlivé země byly vespolek blíže spojovány osobou a mocí společného knížete (ex jure imperii), jakož i centrální úřední a vládní soustavou, kterou si vytvořil. Absolutism 17. a 18. století hledal už stát ve vítězném knížeti, jakožto suverenním pánu: — podstatným znakem státu stávala se osobní suverenita knížecí, jež zaměňována vůbec se státní mocí. A poněvadž několik státních mocí mělo jednoho osobně svrchovaného nositele, vyplývala z toho fakticky vlastně konfuse monarchických praerogativ resp. smísení mocí (na způsob jedné moci ústřední); ano kníže, jsa jedině sám suverenním, mohl prý také právně rozšiřovati právní společenství mezi zeměmi až k totální absorpci a fusi jejich (v oboru zřízení společných) — překážky byly toliko rázu politického, hlavně v Uhrách. *O.* sice uznává, že jednotlivé země přes to vše zůstaly ještě útvary právními, historicko-politickými a národněsocialními, resp. státy absolutistickostavovskými, nesuverenními (pod osobní, »císařskou« suverenitou) a takto že tedy trvaly tradice knížecího a stavovského, resp. národního dualismu. Avšak, pokudkoli sahala osobní svrchovanost mocnářova, potud přece sahal už jeden stát celkový.¹⁾

K těmto historickoprávním náhledům *O.* budiž zde připomenuto, že právě to jest nám otázkou, zdali pobělohorský stát český stal se absolutním patrimoniem, v němž by králi českému příslušela absorptivní repraesentace státu, anebo pokud i v té době přec ještě byl vázán ústavním právem stavů jako spoluzástupců co do sukcesse, celistvosti koruny a p., tak že v těch některých bodech nebylo plně »knížecí« suverenity, nýbrž i dále mohlo se mluvit o suverenitě »koruny« (ne krále samého). Potud by pak český stát zachovával povahu juristické osobnosti korporativní, byť snad zase v jiných ohledech jevil se pouze státním ústavem (Anstalt) nebo dokonce jen objektem státního panství »knížecího«; důsledně by se však už přece nedalo tvrditi, že by svrchovaný kníže také »právně« mohl rozšiřovati společenství zemí až k totální státní fusi.²⁾ Nad to dala by se také přetřásati otázka, pokud knížecí absolutism po r. 1620 zakládal jednu nadřízenou vrchní moc státní pro různé země, anebo pokud máme instituce společné, jako i samého pa-

¹⁾ V tom směru *O.* vytýká hlavně dynastické a státoprávní účinky pragmatické sankce 1713 a císařského titulu rakouského 1804 (ač ne vesměs správně). — Také uvádí, že sice státní suverenita vlastně se vyvíjela zevně jako negace moci římského císaře a papeže, a vnitřně jako negace moci zemských stavů, že však právě v mocnářství habsburském i církev i německé císařství znamenitě podporovaly moc knížecí a její universalism naproti partikularismu zemí a nacionalismu; tak prý už v 17. a 18. stol. moc knížecí vlastně splývala s císařskou (?).

²⁾ Ostatně Obn. Zř. Z 1627 všeliké praerogativy, čítajíc k tomu zvláště absolutistickou výhradu juris legis ferendae, vyhrazovalo knížeti jen jako králi českému, i dědicům jeho jakožto budoucím českým králům.

novníka, aspoň právnicky pokládati vlastně ne za instituce ústřední ve smyslu státu spolkového, nýbrž jen za společné ve smyslu reální unie (tedy za zjev nikoli totální fuse, nýbrž kumulace, kollektivisace), nechať by rozdíl takový snad politicky nezdál se míti velikého významu.

Co se týče nynějšího dualismu, *O.* nejprve správně vytýká, že oba účastné státy nacházejí se na různém stupni historického vývoje, a že tedy jsou útvary vnitřně různorodými. Z jedné strany Uhry — do r. 1848 měly svou historickou ústavu (která nicméně jako starostavovská anglické se nerovнала); za absolutismu snad ztratily juristicky povahu státní, nicméně trvaly jako útvar historikosociální, opírající se mocně o národně smýšlející nobilitu — po r. 1848 pak přirozenou silou lidu politicky a národně uvědomělého dospěly (na jistých hist. základech) zase právně k vlastní státní organizaci: tu z vlastní vůle státu uherského vyplynula nová ústava uherská z r. 1867. V protivě ke spolčování dynastickému a ke svrchovanosti knížecí konstituoval se stát národní, s moderní ideou suverenity státní, tudíž ovšem stát plně konstituční, ano politicky tíhnoucí k státu parlamentárnímu. Tu stát sám je korporací; mocnář jest oprávněn toliko k postavení nejvyššího orgánu uvnitř státu, fakticky pak v tomto státě národním vzrůstá (bez juristické formule, ale mocí politických poměrů) převážný vliv parlamentu. Naproti tomu Předlitavsko, utvořené r. 1867, mělo jiné základy. Tu předchází útvar pouze absolutistický dynastický, pod osobní, knížecí (císařskou) svrchovaností společného mocnáře, bez jednotného podkladu historikosociálního, bez toho státního lidu, jaký je nutným substrátem státu moderního. Ústava prosincová, tak jako už před ní únorovka, byly oktrojírkami absolutní koruny; když r. 1867 sama uzavírala úmluvu s Uhry, jednala bez účastenství zemí »ostatních« jako absorptivní jich repraesentant, tak že přijetí zákonů prosincových bylo už jen dodatečným schválením formálním; tu tedy možno mluvit o faktické kontinuitě státu dynastického, arcí o Uhry zmenšeného. Předlitavsko je útvar umělý: doktrinářsky spodobený, pouze juristicky jednotný stát, jenž nevznikl z vlastních potřeb svých zemí, nýbrž jako zevnější následek vyloučení Uher, jenž postrádá jednotného státního lidu a působitelného parlamentu, který by jako bezprostřední orgán lidu byl skutečně zároveň orgánem jednotné vůle státní. Tu pod zevnější juristickou jednotou skrývá se spíše ještě starý »Länderstaat«, s rudimenty státních mocí zemských; a vůči pathologické slabosti i nedělnosti rady říšské ovšem perpetuje se — jako dědictví svrchovanosti knížecí — převaha monarchy; ano je tu i nutno, užívati § 14. z. z. o zast. ř., respektive intermittujícího absolutismu.

Tím, že obě polovice mocnářství jsou útvary různého vývoje a povahy, je zároveň nejlépe vysvětleno, proč žádná forma států složených na celek se nehodí. Toliko polovičně, totiž se strany Uher (nikoli Předlitavska) dá se mluvit o reální unii dvou koordinovaných států, bez svrchované moci ústřední, kde orgány společné juristicky mají povahu dvojité státní moci (sociální, delegované) a jednota jest dána vlastně fysickou jednotou mocnáře. Přes to i z této strany zůstalo tu vlastně nevyjasněné stadium přechodné či průchodné, tak že Uhry, jakkoli právně pokládají se za neodvislé, fakticky přece podrobily se jistým rudimentům personální suverenity koruny v zále-

žitostech zahraničných a vojenských: pod dynastickým nátlakem obmezily se tu ve prospěch svého nejvyššího orgánu, krále uherského. Tyto stavovsko-absolutistické praerogativy pak zavdávají podnět k náhledu, jakoby tu ještě byla moc quasi císařská (zbytky cíś., centr. institucí), tak že Dantscher z Kollesbergu mluví o monarchickém státu spolkovém, Tezner pak o skrytých státoprávních stycích obou států. Tato rudimenta svrchovanosti knížecí jsou také příčinou větší trvalosti společného svazku. Zvláště se strany předlitavské zdá se, že tu jde ještě o instituce »císařské«, vlastně nad státem postavené, patrné to tradice po státu stavovském a svrchovanosti knížecí.

Avšak reální unie (jakožto smluvní svazek dvou svrchovaných států k mezinárodní jednotě na venek) — za jakou Uhři mocnářství naše pokládají, není formou, která by také v moderní době vystačila pro trvalé spojení v širokém oboru společných záležitostí (jeť to forma dynastického utváření států z dob zřízení stavovských). Jest plna odporů, neschopna života, a po čase bude náležeti k vymřelým druhům států složených. Kdyby oba spojené státy byly stejně parlamentárními, nedala by se při antagonismu jejich zájmů trvale udržeti, ježto by panovníkovi ukládala nemožný úkol prostřednický, vyrovnávací (leda že by se tu zase vytvořil jistý způsob vrchní moci). Udržuje se spíše ještě tam, kde jenom v jednom ze států převaha připadá parlamentu, v druhém však koruně, tak že tato po případě může tento nutiti k povolnosti. A k takovému poměru nyní blíží se právě naše mocnářství.

Společná jeho organisace je celkem nedostatečná. Volnost svazku jeví se dovnitř v tom, že delegace vlastně se nemohou usnášeti na zákonech, a že jejich konstituční vliv je slabý, pomáhaje takořka zakrývati tradiční absolutism vlády v záležitostech zahraničných a vojenských. Společné finance nejsou dosti pevně organisovány, jsouce z pravidla závislé na dočasném umlouvání kvotových příspěvků od obou států. Společenství hospodářské neboli obchodní a celní spolek už dokonce postrádá vlastní organisace, závisíc toliko na občasně úmluvě. A právě zde stálé neshody a případná celní rozluka ohrožují v poslední řadě i jednotu záležitostí zahraničných (ježto obchodní politika je dnes podstatnou jejich částí); a po případném porušení jednoty mezinárodní ani jedncta vojska nedala by se trvale udržeti. Protož arci zachování obchodního a celního spolku (ačkoli právně nenáleží k záležitostem pragmaticky společným) politicky ukazuje se býti přímo dynastickým interessem nejvyššího stupně: velmocenské postavení říše káže udržovati jej za každou cenu. Toho pak výborně užívají Uhři; hrozbou rozluky nutí korunu, aby vnucovala neustále (ev. pomocí § 14.) povolnost zemím »ostatním«, a tyto musí přinášeti stále nové oběti. V Uhrách hlásí se k platnosti sebeurčení ve zřejmém postupu k régimu parlamentárnímu; Předlitavsko, politicky slabší, ocitá se v nesnesitelném nuceném postavení, a koruně připadá úloha nejnepřirozenější, aby povolujíc Uhrám sama diskreditovala svou vlastní vládní soustavu (konstitucionalism s převahou monarchy), a tím také nepřímou popuzovala národní strany proti umělému jednotnému státu v Předlitavsku. Kdyby tuto sáhla zase k absolutismu, tu zase Uhři shledali by v tom formální konec dualismu toho způsobu, jak byl ujednáán roku 1867 (vzhledem k § 25. čl. XII. o »úplné« ústavnosti v zemích »ostatních«). A tak

se zdá, že nynější »reální unie« je schopna pouze degenerace, a že první obětí tohoto spáčení bude hospodářské spolčenství, jež se rozloučí, jakmile jen Uhry nebudou v něm nacházeti dosti prospěchů, nebo jakmile zvítězí u nich idea hospodářské státní neodvislosti.

Úvaha spisovatelova, jak viděti, otvírá do budoucnosti vyhlídku ne-
utěšenou (míní toliko, že koruna hájením svým praerogativ zdržovati má
postup Uher k régimu pouze parlamentárnímu). Pro svou osobu on ovšem
netají se přesvědčením o hospodářské souvislosti tří velkých skupin zem-
ských našeho mocnářství (uherské, české a alpské), jakož i míněním, že by
tu se dal s prospěchem utvořiti jiný svazek federativní, totiž monarchický
stát spolkový, v němž by také Uhry (za svou svrchovanost) našly dostateč-
en náhrady v poměrném účastenství ve svrchovanosti říšské (jako Prusko ji našlo
v Německu), jakož i ve skutečném konstitucionalismu v oboru veliké politiky;
toho času však že rozhovor o tom vůči Uhrám ovšem je vyloučen. BR.

Stavební řád pro království České. Doplnil příslušnými zákony a naříze-
ními a opatřil výkladem Dr. *Josef Žalud*. V Praze 1902, nakl. Höfer a Klouček.

Bylo na čase, by vydán byl nový komentář stavebního řádu. Výklad
Dr. Nejedlého vydán byl brzo po vydání zákona nyní platného, zatím vzrostla
a ustálila se judikatura, správní soud od té doby přemnohé vydal nálezy
v záležitostech stavebních. Komentář Dra Josefa Žaluda je prací značné píce,
svědomitosti i bystrosti právnické. Ač ponejvíce bylo užito právního názoru
správního soudu jako výkladu rozhodujícího, což ovšem je vysvětlitelno při
díle určeném hlavně pro praktickou potřebu, přece mnohde bylo třeba vlast-
ního výkladu, a tu stalo se tak způsobem svědčícím o tom, že Dr. Žalud
ovládá výborně předmět. Judikatura správního soudu od r. 1886 vyčerpána
jest úplně; zákony a nařízení, jež dotýkají se materie, uvedeny jsou taktéž
v takovém rozsahu, že o značné praktické ceně knihy nemůže býti pochyby.
Také alfabertický rejstřík je velmi důkladný; ke chronologickému seznamu
zákonů a nařízení doplňujících řád stavební byli bychom vítali také důležitější
oběžníky a normalie vydané zemským výborem. Také bylo by lépe citovati
v kontextu nálezy správního soudu dle data, jak děje se pod čarou. Při
výkladu ustanovení § 138. o stavebních poplatcích, který byl zrušen zá-
konem ze dne 24. října 1899 č. 97. z. z., praví se na str. 433. (v něm. vydání
str. 461.): Pokud ustanovení § 138. byla změněna nebo doplněna zákonem
(citován), viz tuto právě citovanou novelu u § 52. Poznámka tato není tedy
úplně správná, neboť § 138. byl citovaným zákonem zrušen. Není také syste-
matické, citovati zákon ten při § 52., který jedná o tom, co povinen je činiti
stavebník nebo ti, kterým bylo svěřeno prováděti stavbu; komentář měl při
§ 138. pověděti, že § tento byl nahrazen novým ustanovením. Při § 75. po-
strádáme poznamenání, že jedná se o změnu jeho v tom směru, aby za jistých
podmínek byly dovoleny podkrovní byty, jež stavebním řádem pro království
České dosud byly zakázány — vyjímajíc obce, kterým byly povoleny stavební
úlevy. O tom zmiňujeme se proto, že před několika měsíci, brzo po vydání
komentáře, usnesl se sněm o této změně. — To nejsou ovšem podstatné vady
a spis netrpí tím na ceně, kterou rádi uznáváme. — Spis vydán byl v jazyku

českém i německém; před nedávnou dobou pak vydán byl též v jazyku německém komentář ke stavebnímu řádu platnému pro kr. hl. město Prahu a některé obce okolní, pak pro Plzeň a Budějovice který, přihlížeje všude k tomu, kde ustanovení tohoto zákona není stejné s předpisy venkovského řádu stavebního, má rovněž pro praktika cenu značnou.

O jednom však sluší se ještě zmíniti. Autor komentáře, který na počátku předmluvy praví, že jako zemský poslanec měl ve hlavních partiích referát o novém stavebním řádu pro Prahu v anketě za tím účelem svolané, uvádí dále v téže předmluvě, že spis jeho bude spolehlivým základem pro zpracování (v německém vydání užito slova »Ausarbeitung«) nového stavebního řádu, kterýž zemský výbor pro král. hlavní město Prahu chystá, což odůvodňuje tím, že užil pro výklad svůj sbírky nálezů správního soudu co nejúplněji způsobem, jakým posud nikdo nevyčerpal sbírky té. Je však všeobecně známo, že v zemském výboru byla již před několika lety vypracována osnova stavebního řádu pro Prahu s okolními obcemi, že o ní byla zavedena písemná a později i ústní anketa, které autor dle předmluvy sám účastnil se vynikajícím způsobem. Je tedy poznámka, že zemský výbor chystá stavební řád pro Prahu, nesrozumitelná. Avšak dále: sebe lepší a důkladnější komentář nemůže býti základem k vypracování nového zákona; neboť, má-li reforma býti zdárna, třeba je především studia moderního zákonodárství a jeho vývoje, a jen výsledky studia toho mohou býti základem reformy. Právní názory nejvyššího tribunálu správního mohou sice přispěti značnou měrou ke správnému provádění platného zákona, avšak nemohou býti základem pro vypracování zákona nového, mají-li býti zavedena reformou nová ustanovení, jež nejsou obsažena v platném zákoně, a dokonce nemohou býti základem k velké změně, jaká obmýšlí se novou, již přes čtyři leta hotovou osnovou zemského výboru, která v základních rysech tak mnoho liší se od platného zákona a při jejíž zpracování bylo již přihlíženo, pokud toho bylo třeba, k právním názorům, projeveným v nálezech správního soudu.

Dr. F.

E. Srb: Výklad zákona o myslivosti, platného pro království České. V Praze 1903. S. 56.

Zákon o právu honitby z r. 1866 je mezi zákony, s kterými již od vydání jich ani praxe ani theorie nejsou spokojeny. Příčinami této nespokojenosti vykladatel ovšem se nezabývá, jen v úvodu povšechně některé vady zákona naznačuje, a omezuje se pak většinou na uvádění příslušných rozhodnutí správ. dvoru soudního a jiných úřadův u jednotlivých §§ův. Výklad, v judikatuře jinak dosti pečlivě sestavený, bylo by doplniti sice ještě historicky, avšak zvláště dogmaticky, neboť tu byl by snad i samostatný náhled vykladatelův mohl lépe proniknouti. Mimo to a především bylo by se zajisté slušelo, aby sobě byl vykladatel povšímnul aspoň české literatury o otázkách práva honebního¹⁾; byl by tu nejen seznal, že nejvyšší správní tribunál není

¹⁾ Tak zvláště: Randova práva vlastnického (p. 69. sq. 5. vyd.) a jeho Závazků k náhradě škody (p. 70., 98., v 6. vyd.), dále Pražákových Sperův o příslušnost (II. 288. sq.) a téhož úvahy o právní povaze honebních společenstev, jmenovitě o otázce, jsou-li korporacemi práva veřejného, a o zásadném významu této otázky pro povinnost k náhradě škod zvěří způsobených. (Práv. 1900.)

v rozhodnutích svých vždycky jediným pramenem správného vykládání zákona, ale byl by také nabyt jiného rozhledu po sporných otázkách a byl by mohl pojmy vykládati právnicky a jasně. Na př. hned při výkladu na § 1. tvrdí se, že »právo honeb. je výhradním a samostatným nárokem, který opravňuje loviti, zabíjeti a přivlastniti si zvěř«; obsahem práva honitby není přece jen výhradné právo okupační, nýbrž také právo k hájení (hájemství) zvěře — definice kulhá obsahově i terminologicky. Právě v odst. před tím pak tvrdí se, že »právo hon. není nějakým zvláštním samostatným právem, nýbrž jest přímým důsledkem vlastnictví pozemkového« a při výkladu na § 14. čte se, že právo hon. držiteli pozemku příslušející může se prodati nebo pronajmouti, ale prý jen »jednou pro vždy« a pak prý tu je »jakési servitutní právo hon.«. Pro právnícké usuzování platí: buď je právo hon. samostatným realním právem zvláštního druhu, a pak není překážky, proč by se nedalo zciziti a pronajmouti na dobu určitou nebo neurčitou odděleně od pozemku, aneb samostatným právem není.¹⁾ Ipí na pozemku a pak může býti pronajato a zcizeno jen s pozemkem a zase na dobu libovolnou; proč by se tak mělo státi na vždy, nelze nahlédnouti. A takto o jiném ještě více byl by se vykladatel poučil, kdyby nebyl theorie zcela opomenul; nikdo sice na něm nežádá, aby si byl opatřil kde jakou rozpravu z oboru práva honitby, avšak tolik přece možno připomenouti, že i v Čechách vydávají se vědecké spisy na to, aby jich bylo užíváno. řk.

Přehled časopisů za r. 1902.

I. Z politické filosofie a všeobecné státoprávní nauky: *Bráf A.*, Listy polit. kacíře, podrobuje revisi české směry politické posledních let a jejich programy s hlediska státoprávního a národohospodářského, se zřetelem k požadavkům moderní správy (*Pol. knih. Hl. Nár.*). — O parlamentárním způsobu vlády rozepsal se *Ľellinek*. Podnět zavdalo mu ustanovení čl. 64. nové ústavy Spoj. Státův Australských, že totiž nikdo nemůže býti déle než 3 měs. státním ministrem, není-li zároveň členem jedné z obou parlamentních sněmoven, nebo nestane-li se jím. Také v Anglii ministři musí býti členy parlamentu, avšak zde není zákonného ustanovení, že by král byl nucen rádce své si z parlamentu vyvoliti; austr. ústava přináší novum, obmezujíc značně právní moc guvernéra korunu zastupujícího při volbě ministrův. V Anglii děje se tak jen proto, že tam vláda mimo finanční zákony a některá podřízená opatření nemá sama iniciativy a rádcové koruny o sobě neměli by přístupu do parlamentu — kdežto dle ústav kontinentálních ministři mají všude přístup k sněmovnám, a vláda má vždy právo iniciativy, ať členové její parlamentu náležejí čili nic; ano jsou tu i ministři, kteří jsou docela z členství parlamentu vyloučeni: tak ministr vojenství bývá vždy aktivním vojákem. Také není v parl. angl. onoho rozdrobení na frakce, jako v parl. kontinentálních; parlamentarism anglic. spočívá na existenci jednotlivých, pevně uzavřených, k vládě schopných a hotových stran, kdežto jinde každý vůdce chce míti svou vlastní stranu — proto je tu začasť tak těžko

¹⁾ Nál. správ. dv. soud. Budw. 1532., Randovo Pr. vlast. p. 69. pozn. 5. c).